

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної військової адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Затверджую

Ректор

Галина ПОНОМАРЬОВА

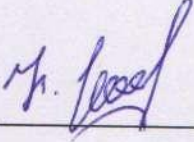
08 серпня 2025 р.

Програма
фахового вступного випробування
на здобуття ступеня вищої освіти освітній рівень – магістр,
галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальність –
В11 Філологія, спеціалізація В11.033 слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – польська, освітня програма Філологія. Польська мова та
література. Українська мова та література

Програма фахового вступного випробування на здобуття ступеня вищої освіти освітній рівень – магістр, галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальність – В11 Філологія, спеціалізація В11.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська, освітня програма Філологія. Польська мова та література. Українська мова та література розроблена кандидатом філологічних наук, доцентом Наталею ДЕМЧЕНКО, доктором філологічних наук, професором Романом МІНЯЙЛОМ.

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання.

Протокол № 10 від «22» травня 2025 року

Завідувач кафедри Наталя ДЕМЧЕНКО

Погоджено
на засіданні Приймальної комісії

Протокол № 2 від 22.05.25 2025 року

Голова Приймальної комісії Галина ПОНОМАРЬОВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування на здобуття ступеня вищої освіти освітній рівень – магістр, галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальність – В11 Філологія, спеціалізація В11.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська, освітня програма Філологія. Польська мова та література. Українська мова та література розроблена згідно з Програмою предметного тесту з мовознавства єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України 19.05.2025 № 739.

Вступники, які без поважних причин не з'явилися на фахове вступне випробування у зазначений за розкладом час, до наступного вступного випробування в конкурсі не допускаються.

Академічна доброчесність під час складання іспиту: очікуємо, що вступники під час процедури фахових випробувань будуть представляти свої знання та міркування. Списування, втручання в роботу інших вступників, отримання додаткової інформації за допомогою гаджетів тощо є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності під час процедури фахових випробувань є підставою до того, що приймальна комісія не зарахує результати, незалежно від масштабів списування чи обману в будь-якій формі.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання фахового вступного випробування базується на таких критеріях:

Знання програмного матеріалу: Вступник має продемонструвати здатність до повного та глибокого розуміння основних тем, що входять до програми фахового вступного випробування. Потрібно показати здатність застосовувати набуті знання в контексті практичних завдань, а також здатність до аналізу, порівняння та синтезу матеріалу.

Самостійність у виконанні завдань: Вступник має показати вміння самостійно розв'язувати поставлені завдання, виражати власні міркування, формулювати узагальнюючі висновки та підтримувати свої позиції прикладами з вивченого матеріалу.

Точність і логічність відповідей: Відповіді мають бути чіткими, логічними та обґрунтованими, без суттєвих помилок у трактуванні понять

і термінів, а також з відповідною деталізацією відповідно до складності питання.

Знання додаткової літератури та суміжних дисциплін: Вступник має продемонструвати знання не лише основного матеріалу, а й додаткової літератури, а також застосовувати знання з суміжних дисциплін для більш глибокого розуміння теми.

Конкурсний бал вступника для здобуття ступеня магістра оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Фахове вступне випробування проводиться у письмовій формі за тестовими технологіями. Фахове вступне випробування складається з 30 тестів.

Таблиця відповідності балів за 200-бальною шкалою і кількістю правильних відповідей

Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200
1-9	Не склав
10	100
11	105
12	110
13	115
14	120
15	125
16	130
17	135
18	140
19	145
20	150
21	155
22	160
23	165
24	170
25	175
26	180
27	185
28	190
29	195
30	200

УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ

Фахове вступне випробування проводиться в 1 день за тестовими технологіями. Випробування проводяться на онлайн-платформі з одночасним підключенням всіх вступників. Завдання складаються з 30 тестових питань із варіантами відповідей на кожне, де правильною відповіддю може бути лише одна.

Вступники в синхронному режимі отримують тестові завдання в електронній формі. На виконання завдань відводиться 90 хвилин. Після закінчення роботи над тестовими завданнями вступники надсилають свої відповіді.

Вступнику надається лише одна спроба для вирішення тестового завдання. У випадку, коли вступник відмовляється виконувати тестове завдання, йому виставляється оцінка 0 балів – «не зараховано». Якщо тестування перервано з технічних причин (відключення світла, відсутність або нестійкість інтернету) вступнику за його заявою надається додаткова спроба.

ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст
1	РОЗДІЛ 1. МОВОЗНАВСТВО ЯК НАУКА
1.1	Мовознавство як наука про мову. Предмет і завдання, основні проблеми мовознавчої науки (природа і сутність мови, мова і мислення, мова і мовлення, походження мови, мова і суспільство, система і структура мови).
1.2	Система мовознавчих дисциплін: мовознавство загальне і часткове, теоретичне і прикладне.
1.3	Методологічна основа мовознавства. Індуктивний і дедуктивний підходи до вивчення мовних явищ. Вихідні прийоми наукового аналізу мовного матеріалу (методи проведення лінгвістичних досліджень): описовий метод; порівняльно- історичний метод; метод лінгвістичної географії; зіставний метод; структурний метод.
1.4	Синхронія і діяхронія як аспекти мовознавчого аналізу.
1.5	Зв'язок мовознавства з літературознавством, історією, археологією, філософією, логікою, соціологією, психологією, етнологією, культурологією, інформаційними технологіями, математикою, семіотикою, фізіологією, медициною, фізикою, географією.
2	РОЗДІЛ 2. МОВА, МОВЛЕННЯ, СУСПІЛЬСТВО
2.1	Загальні поняття про мову. Мова як явище біологічне, психічне, суспільне.
2.2	Системний характер мови
2.2.1	Структура мови. Ієрархійність (поліструктурність) рівнів мови. Теорія ієрархії рівнів.
2.2.2	Рівні мови: основні (фонологійний, морфологічний, лексико-семантичний і синтаксичний); проміжні рівні (морфонологійний, словотвірний, фразеологічний). Взаємозалежність рівнів мови. Динамічність.
2.2.3	Співвідношення системних і несистемних явищ у мові. Види співвідношень: парадигмальні, синтагмальні й ієрархійні відношення між мовними одиницями.

2.3	Система і норма
2.3.1	Властивості мовних одиниць: системоутворювальні і системонабуті.
2.3.2	Мовна система: фонологія, морфологія, лексикологія, синтаксис.
2.3.3	Мовна норма. Орфоепічні, орфографічні, граматичні, лексичні, стилістичні норми. Відмінності між мовною системою і мовною нормою.

2.4	Функції мови
2.4.1	Основні функції мови: комунікативна, мислетвірна, когнітивна (гносеологічна).
2.4.2	Похідні (уточнювальні, часткові) функції мови. Фатична, репрезентативна, емотивна, експресивна, волюнтативна, прагматична, естетична, референтна.
2.5	Знакова природа мови
2.5.1	Визначення мовного знака.
2.5.2	Своєрідність мови як знакової системи: характеристика мовного знака: довільність, лінійність, змінність.
2.5.3	Знаковість і одиниці мови. Основні характеристики знака: план вираження, план змісту. Знак, напівзнак. Субзнаковий, знаковий і суперзнаковий рівні мови. Найменші мовні одиниці і знак (фонема, морфема, слово, речення).
2.6	Мовлення
2.6.1	Фізіологічні механізми мовлення. Форми вираження слова. Слово почуте, слово побачене, слово вимовлене.
2.6.2	Периферійний (голосовий) апарат мовлення, його будова. Дихальний, голосовий, артикуляційний. Активні, пасивні органи мовлення: рухомі (язик, губи, нижня щелепа, м'яке піднебіння, язичок); нерухомі (зуби, альвеоли, тверде піднебіння, задня стінка зів, верхня щелепа, порожнина носа).
2.7	Види мовлення
2.7.1	Зовнішнє мовлення: усне (монолог, діалог, полілог), писемне.

2.7.2	Внутрішнє мовлення.
2.8	Мова як засіб спілкування
2.8.1	Функції, форми й засоби спілкування. Класифікації функцій спілкування: інформаційно- комунікативна, регулятивно-комунікативна, афективно-комунікативна.
2.8.2	Аспекти спілкування (комунікативний, інтерактивний, перцептивний) та їхні особливості.
2.8.3	Поняття комунікативного бар'єру. Авторитет, уникнення, нерозуміння.
2.8.4	Вербальна і невербальна комунікація. Словесне спілкування, кінесика, паралінгвістика, проксеміка.
2.9	Мова і суспільство
2.9.1	Соціальна функція мови: комунікація, соціалізація, ідентифікація.
2.9.2	Державна мова, мовна політика.
2.9.3	Мова як загальнонародне явище.

2.9.4	Характерні риси взаємодії мови та культури: культурні концепти, мовні табу, мовні ритуали.
2.9.5	Мова та ідентичність. Види ідентичності (етнічна, соціальна, індивідуальна).
3.	РОЗДІЛ 3. СИСТЕМНО-СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ МОВИ
3.1	Фонетична система мови
3.1.1	Три аспекти вивчення звуків (акустичний, артикуляційний, функційний).
3.1.2	Принципи класифікації голосних та приголосних звуків. Звук і фонема.
3.1.3	Фонеми в парадигматиці й синтагматиці (опозиції фонем, фонологійні класи).
3.1.4	Фонетичне членування мовленнєвого потоку (фраза, синтагма, фонетичне слово, склад, звук). Наголос. Інтенація.
3.1.5	Фонетичні закони. Фонетичні зміни. Комбінаторні звукові зміни (акомодація, асиміляція, дисиміляція, метатеза). Позиційні звукові

	зміни (редукція, протеза).
3.1.6	Фонетична й фонематична транскрипція. Транслітерація.
3.2	Лексико-семантична система мови
3.2.1	Слово, поняття, концепт. Лексико-семантичні варіанти слова. Типи мотивації лексичних одиниць (фонетична, морфологічна, етимологічна, семантична).
3.2.2	Мовна семантика. Семантика й референція. Типи значень: лексичне та граматичне значення слова. Денотативне й конотативне значення слова. Стилїстичний компонент значення. Розвиток значення слова: розширення, звуження, меліоризація, зниження (пейорація), метафоричне перенесення, метонімічне перенесення, евфемізація.
3.2.3	Полісемія слова. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми. Поняття семантичного поля.
3.2.4	Функційна диференціація лексики. Стилїстична диференціація: книжна лексика, розмовна, нейтральна. Соціальна й територіальна диференціація: професійна лексика (терміни); жаргонізми, арготизми, сленгізми, діалектизми. Активна й пасивна лексика (неологізми, okazіоналізми, історизми, архаїзми).
3.2.5	Етимологія. Типи лексики за походженням (питомі й запозичені слова). Асиміляція запозичень: фонетична адаптація; граматична та лексична асиміляція.
3.2.6	Фразеологія. Класифікація фразеологізмів: за структурою, за семантичним принципом, за походженням, за функцією. Синонімія та антонімія фразеологізмів.

3.2.7	Лексикографія. Типи словників. Основні концепції укладання словників. Структура словникової статті.
3.3.	Граматична система мови
3.3.1	Морфеміка і дериватологія

3.3.1.1	Морфемна будова слова. Види та варіанти морфем. Формотвірні / словотвірні афікси. Основа слова. Похідні й непохідні основи. Словотвірна пара (похідне і твірне слово).
3.3.1.2	Способи творення слів. Морфологічні способи творення слів: афіксальні та неафіксальні (композиція, юстапозиція, аббревіація). Неморфологічні способи творення слів: лексико- синтаксичний, лексико-семантичний, морфолого- синтаксичний (конверсія).
3.3.2	Морфологія
3.3.2.1	Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія. Способи вираження граматичних значень через афікси: флексія, суфікс, постфікс, префікс, інтерфікс.
3.3.2.2	Аглютинація і фузія. Аналітичні граматичні засоби: службові слова, порядок слів, інтонація. Синтетичні граматичні способи: внутрішня флексія, редуплікація, суплетивізм, синтаксичне словоскладання, наголос.
3.3.2.3	Частини мови як лексико-граматичні класи слів. Принципи виокремлення частин мови. Іменник як частина мови. Граматичні категорії іменника (рід, число, відмінок). Лексико- граматичні розряди іменника (власні / загальні назви; істоти / неістоти; конкретні / абстрактні назви; збірні / речовинні). Прикметник як частина мови. Граматичні категорії прикметника (рід, число, відмінок). Лексико-граматичні розряди прикметника (якісні, відносні, присвійні). Ступенювання прикметників. Числівник як частина мови. Класифікація числівників за семантичним принципом. Займенник як частина мови. Розряди займенників. Дієслово як частина мови. Особові й неособові форми дієслова. Морфологічні категорії дієслова (вид, перехідність / неперехідність, стан, спосіб, час, особа, рід, число). Синтаксичні ролі дієслова. Прислівник як частина мови. Розряди прислівників за значенням. Ступенювання прислівників. Службові частини мови. Прийменник: розряди та функції. Сполучник: розряди і функції. Частка: розряди й функції. Вигук та звуконаслідувальні слова.
3.3.3	Синтаксис
3.3.3.1	Типи синтаксичного зв'язку: сполучниковий (сурядний, підрядний) / безсполучниковий. Форми підрядного зв'язку: узгодження, керування, прилягання.

3.3.3.2	Словосполучення. Критерії класифікації словосполучень (за формою зв'язку, за будовою, за морфологічним принципом).
3.3.3.3	Типи простих речень за метою висловлювання, за структурою (односкладні / двоскладні, поширені / непоширені, повні / неповні).
3.3.3.4	Актуальне членування речення: поняття теми й реми.
3.3.3.5	Типологія складних речень (складносурядні, складнопідрядні, безсполучникові, багатокomпонентні з різними видами зв'язку).
3.3.3.6	Способи та засоби поєднання речень у тексті: ланцюжковий і паралельний зв'язки компонентів.
3.3.3.7	Поняття когезії й когерентності.
4	РОЗДІЛ 4. СТИЛІСТИКА
4.1	Стилістика як галузь мовознавства. Розділи стилістики та їхні завдання.
4.1.1	Об'єкт і предмет стилістики.
4.1.2	Загальна стилістика: мета й завдання.
4.1.3	Стилістика мови як розділ про стилі мови.
4.1.4	Стилістика мовлення як розділ про семантичні, експресивно-стилістичні особливості мовлення в його усній і писемній формах.
4.1.5	Стилістика художньої літератури як розділ про специфічні особливості літературного напрямку та індивідуальні особливості стилю письменника чи твору.
4.1.6	Функційна стилістика: мета й завдання.
4.2	Функційні стилі та їхня класифікація.
4.2.1	Поняття функційного стилю і підстилю.
4.2.2	Офіційно-діловий стиль. Сфера застосування офіційно-ділового стилю. Становлення й розвиток офіційно-ділового стилю. Норми офіційно-ділового стилю. Ознаки: документальність, стабільність, стислість, чіткість, стандартизованість вислову, регламентованість тексту. Кліше, штампи, канцеляризми. Підстилі офіційно-ділового стилю.

4.2.3	Науковий стиль. Ознаки наукового стилю: об'єктивність, логічність, узагальненість, однозначність, лаконічність, аргументованість, точність.
4.2.4	Публіцистичний стиль. Головні сфери реалізації сучасного публіцистичного стилю. Ознаки публіцистичного стилю: поєднання логічності доказів, точності висловлювання положень з емоційно експресивною образністю використання художніх засобів; доступність; спрямованість на широку аудиторію; інформативність.

4.2.5	Розмовний стиль. Головні сфери реалізації розмовного стилю. Ознаки розмовного стилю: спонтанність, безпосередність, невербальні засоби спілкування (міміка, жести), емоційність, використання вигуків, звертань, неповних речень.
4.2.6	Художній стиль. Головні сфери реалізації художнього стилю. Ознаки художнього стилю: образність, поетичність, естетика мовлення, експресія як інтенсивність вираження, зображальність, поєднання конкретно-чуттєвого живописання з інтелектуалізмом. Засоби образності.
4.3	Жанрова диференціація
4.3.1	Поняття жанру в стилістиці.
4.3.2	Жанри офіційно-ділового стилю: закон, постанова, договір, меморандум, протокол, заява, резюме, автобіографія, діловий лист.
4.3.3	Жанри наукового стилю: монографія, стаття, тези, рецензія, анотація, доповідь, лекція.
4.3.4	Жанри публіцистичного стилю: стаття, замітка, репортаж, нарис, фейлетон, есе.
4.3.5	Жанри розмовного стилю: бесіда, промова (вітальна, застільна, поминальна).
4.3.6	Жанри художнього стилю: епічні (роман, сага, повість, оповідання, новела), ліричні (вірш, поема, балада), драматичні (трагедія, комедія, драма).
4.4	Стилістичні ресурси (засоби) мови.

4.4.1	Поняття про тропи та фігури.
4.4.2	Фонетичні засоби стилістики: алітерація, асонанс, анафора, епіфора, звуконаслідування, фонетичний повтор, рима.
4.4.3	Лексичні засоби стилістики: алегорія, метафора, персоніфікація, метонімія, епітет, синекдоха, порівняння, оксиморон, гіпербола, літота, табу та евфемізми, іронія, сарказм, гротеск.
4.4.4	Синтаксичні засоби стилістики: антитеза, парцеляція, градація, інверсія, паліндром, акростих, парономазія, синтаксичний повтор, риторичне питання, риторичне звертання, еліпсис, багатосполучниковість, безсполучниковість, період.
4.5	Стилістика тексту
4.5.1	Композиційно-стилістичні особливості тексту.
4.5.2	Дискурс як комунікативно-стилістичне явище.

Рекомендовані джерела інформації

1. Вступ до мовознавства : підручник / За ред. І. О. Голубовської. Київ : ВЦ «Академія», 2016. – 320 с.
2. Голубовська І.В. Практична стилістика української мови : навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2010. – 124 с. <http://eprints.zu.edu.ua/6939/2/123.pdf>
3. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підручник. – 2-ге вид., стер. – Київ : Академія, 2009. – 336 с.
<https://www.scribd.com/document/852328469/karpenkovstupdomovoznavstva-1>
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. – 3-тє вид., стер. – Київ : Академія, 2014. – 304 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Kocherhan_Mykhailo/Vstup_do_movoznavstva.pdf?
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. – 711 с. <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001849>
6. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. Київ : Вища школа, 1985. — 360 с.
<https://www.scribd.com/document/669808164/ГаничД-І-Словник-Лінгвістичних-Термінів>
7. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я. Єрмоленко. Київ : Либідь, 2001. — 224 с.
<https://archive.org/details/terminy2001>
8. Основи мовознавства : підручник / І. О. Голубовська та ін. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. – 511 с.
<https://www.scribd.com/document/663599440/Основи-мовознавства>
9. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови : підручник. – Вид. 3-тє, переробл. і допов. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2000. – 246 с. <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001854>

10. Українська мова: Енциклопедія / НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, Інститут української мови; редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с. <https://archive.org/details/UkrMovEnts/page/289/mode/2up> <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001051>